

BIJLAGE 1 BIJ HET ADVIES VAN AHOVOKS OVER DE CURRICULUMDOSSIERS: VASTSTELLINGEN

In deze bijlage geeft AHOVOKS een overzicht van de belangrijkste bevindingen rekening houdend met de regelgeving, de doelstelling en de voorwaarden waaraan een curriculumdossier moet voldoen.

In individuele adviezen wordt een overzicht gegeven van vaststellingen die van toepassing zijn op het betreffende curriculumdossier. In de individuele adviezen concretiseert AHOVOKS wat conform de regelgeving ontbreekt m.b.t. de algemene vormvereisten en de bijkomende vereisten duale structuuronderdelen. Daarenboven verduidelijkt AHOVOKS met exemplarische voorbeelden haar vaststellingen met betrekking tot de beroepsgerichte doelen die leiden tot één of meerdere beroepskwalificaties en de doelen van de basisopties. We benadrukken dat de voorbeelden bedoeld zijn om algemene bevindingen van AHOVOKS concreet te maken en dat ze niet als een exhaustieve lijst mogen gehanteerd worden. Evengoed hadden andere voorbeelden opgenomen kunnen worden.

De nota is opgebouwd als volgt. Eerst wordt het regelgevend kader geschetst. De doelstelling van een curriculumdossier wordt omschreven alsook de wettelijke basis voor de advisering ervan. Ten tweede gaat de nota in op algemene bezorgdheden van AHOVOKS bij de gehanteerde systematiek in de curriculumdossiers in relatie tot de beoogde doelstelling van de curriculumdossiers en de doelstellingen van het beleid rond levenslang leren. Ten derde worden vaststellingen m.b.t. algemene (vorm)vereisten opgelijst die van toepassing zijn op alle of een groot aandeel van de ingediende curriculumdossiers. Een vierde onderdeel gaat dieper in op specifieke bezorgdheden van AHOVOKS bij de (formulering van de) doelen van de basisopties, de beroepsgerichte doelen die leiden tot één of meerdere beroepskwalificaties en de duale leerweg.

1. Regelgevend Kader

1. Doelstelling curriculumdossier

De Codex Secundair Onderwijs, artikel 147/1, en het besluit van de Vlaamse Regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in onderwijs, artikel 2, schrijven voor dat een curriculumdossier **netoverschrijdend** wordt opgemaakt en **alle doelen** van een **structuuronderdeel samenbrengt**. Het beschrijft die doelen op een **samenhangende wijze** en vanuit **onderwijskundig perspectief**.

Curriculumdossiers werden via het kaderdecreet onderwijsdoelen¹ geïntroduceerd om een **gemeenschappelijk netoverschrijdend curriculum** te creëren dat een meerwaarde zou bieden voor leerlingen in het kader van schoolveranderingen en in het kader van externe kwaliteitscontrole. Curriculumdossiers zullen vanaf 1/9/2023 de **basis vormen voor doorlichting door onderwijsinspectie**.

Om als gemeenschappelijk curriculum een hanteerbaar instrument met meerwaarde te zijn voor leraren, scholen, onderwijsinspectie, beleid, ... is het belangrijk dat curriculumdossiers aan bepaalde **voorwaarden** voldoen. Deze zijn vastgelegd in de rubrieken en criteria opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs, artikel 5 en bijlage 1 en 2. Het curriculumdossier moet alle informatie van een structuuronderdeel samenbrengen met respect voor de van toepassing zijnde regelgeving en waarbij de erin opgenomen doelen voldoende samenhangend, duidelijk en evalueerbaar zijn.

2. Wettelijke basis advisering curriculumdossiers

Artikel 147/1, §1 en §2 van de Codex Secundair Onderwijs en de rubrieken en criteria opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2018 betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs, **artikel 5 en bijlage 1 en 2** vormden voor AHOVOKS het kader voor de advisering van de ingediende curriculumdossiers. Om de adviesopdracht uit te voeren heeft AHOVOKS de verplichte rubrieken en criteria geoperationaliseerd. AHOVOKS heeft zich daarbij op volgende regelgeving gebaseerd:

- decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur;
- decreet van 14 december 2018 betreffende de onderwijsdoelen voor de eerste graad van het secundair onderwijs;
- decreet van 12 februari 2021 betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere verwante maatregelen;
- besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs;
- besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2018 betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs;
- besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018 houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs;
- besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2022 over de organisatie van het secundair onderwijs, wat leerlingen betreft;
- besluiten van de Vlaamse Regering tot erkenning van de beroepskwalificaties.
- protocolakkoord van 20 augustus 2021 voor de cesuurdoelen voor de tweede graad van het secundair onderwijs met betrekking tot de specifieke eindtermen

In de adviezen die AHOVOKS opmaakte voor de individuele curriculumdossiers wordt, waar in de **rubrieken of criteria** wordt verwezen naar **‘vigerende decreet- of regelgeving’** of naar **‘(andere) doelen’**, steeds verduidelijkt wat AHOVOKS hieronder begrepen heeft voor de advisering van die rubriek of dat criterium. ‘Andere doelen dan de doelen die het Vlaams Parlement heeft vastgelegd’ heeft AHOVOKS voor de curriculumdossiers van de 2de en 3de graad anders ingevuld bij de beoordeling van ‘evalueerbaarheid’ en ‘coherentie’ (criterium 5) dan bij de beoordeling van ‘haalbaarheid’ (criterium 5)³ en criterium 6⁴. Voor de beoordeling van ‘haalbaarheid’ (criterium 5) en criterium 6 heeft AHOVOKS geen rekening gehouden met de doelen die leiden tot één of meerdere beroepskwalificaties omdat de haalbaarheid van deze doelen naar inhoud en tijd is beoordeeld bij de vastlegging van de samenstelling (één of meer beroepskwalificaties) van structuuronderdelen en onderwijskwalificaties in de matrix secundair onderwijs. Voor de 1ste graad heeft AHOVOKS geen onderscheid gemaakt in de interpretatie van ‘andere doelen’ voor de beoordeling van criterium 5 en criterium 6.

Op dit moment doorloopt regelgeving, die de bijlagen bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018 houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs zal wijzigen, het van toepassing zijnde besluitvormingsproces. AHOVOKS is voor de advisering van de curriculumdossiers vertrokken van de geldende regelgeving en heeft dus geen rekening gehouden met wijzigingen die in de pijplijn zitten. In het overzicht in bijlage 2 verduidelijkt AHOVOKS voor welke curriculumdossiers dit problemen geeft (in blauw gearceerd). In de marge hiervan wijst AHOVOKS ook op het proces voor de herwerking van de eindtermen van de 2de en 3de graad dat momenteel loopt en impact zal hebben op de curriculumdossiers, maar waarmee nu nog geen rekening kon gehouden worden. In de curriculumdossiers gaan de indieners uit van een

‘samenlezen’ van de doelen die leiden naar beroepskwalificaties en de (specifieke) eindtermen. Wijzigingen in de (specifieke) eindtermen kunnen dan ook impact hebben op de doelen die leiden naar beroepskwalificaties.

2. Algemene vaststellingen bij de systematiek van curriculumdossiers in relatie tot de doelstelling van curriculumdossiers en het beleid rond levenslang leren

In het begeleidend document bij de curriculumdossiers duiden de indieners de principes die ze gehanteerd hebben voor de opmaak van de curriculumdossiers. Algemeen staan ‘herkenbaarheid en gelijkgerichtheid’, ‘duurzaamheid’, ‘overzichtelijkheid’, ‘minimumdoelen’ en ‘ruimte voor een eigen pedagogisch project’ voorop. AHOVOKS heeft kennisgenomen van deze algemene principes die de indieners vooropstellen, maar is bij de advisering van de curriculumdossiers in eerste instantie uitgegaan van de decretale doelstelling van een curriculumdossier en de vigerende regelgeving.

Een curriculumdossier heeft als doelstelling een transparant en hanteerbaar instrument te zijn voor het onderwijsveld waarin alle informatie en doelen van een structuuronderdeel worden samengebracht op een samenhangende wijze en vanuit onderwijskundig perspectief. AHOVOKS merkt op dat de mogelijkheden die een curriculumdossier biedt om doelen onderwijskundig te (her)formuleren rekening houdend met de doelgroep en schoolcontext regelmatig resulteert in **generieke doelen** die tegemoet komen aan de uitgangspunten die de indieners gehanteerd hebben bij de opmaak van curriculumdossiers, maar die **onvoldoende in overeenstemming zijn met** de decretale doelstellingen van **duidelijkheid** en **evalueerbaarheid** (zie ook rubriek 4) noch met het **werk dat de voorbije jaren geïnvesteerd is om beroepskwalificaties op te maken die de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt kunnen versterken**. De regelgeving laat toe dat de inhoud van beroepskwalificaties wordt geherformuleerd in beroepsgerichte doelen, maar verduidelijkt dat deze beroepsgerichte doelen moeten leiden tot één of meerdere beroepskwalificaties. Herformuleringen in beroepsgerichte doelen mogen geen middel vormen om verwachtingen te generaliseren, vrijblijvender te maken of af te zwakken (zie ook rubriek 4) met uitzondering van te verantwoorde aanpassingen of schrappingen waarvoor er ook een akkoord van de sector vereist is. Er werden ditmaal akkoorden van sectoren toegevoegd aan heringediende curriculumdossiers. Het gaat daarbij om een beperkt aantal sectoren. Voor sommige curriculumdossiers is er geen akkoord toegevoegd van alle betrokken sectoren die als hoofdindieners de beroepskwalificatie(s) inhoudelijk hebben vormgegeven. Meer concreet, van de 149 curriculumdossiers met beroepsgerichte competenties (OK2 duaal, 3de graad dubbele en arbeidsmarktfinaliteit) zijn er 20 waarvoor een **akkoord** is toegevoegd van **alle betrokken sectoren**.

Naast de doelstelling omtrent de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt moeten de curriculumdossiers ook voldoende garanderen dat **overstappen tussen secundaire scholen** vergemakkelijkt worden (cfr. de doelstelling bij de introductie van curriculumdossiers), maar ook dat wat de beroepsgerichte vorming betreft de **aansluiting en uitwisselbaarheid met andere onderwijs- en opleidingsaanbieders** (cfr. de doelstelling levenslang leren) verzekerd blijft. In dat kader blijft een **gedeeld referentiekader** (secundair onderwijs, secundair volwassenenonderwijs, beroepskwalificerende trajecten, EVC-trajecten ...) met **minimaal gelijkwaardige verwachtingen** essentieel. Ook voor ondernemingen en leerwerkplekken is een uniform en eenduidig referentiekader belangrijk. Door de generieke formulering van de beroepsgerichte doelen zijn deze minimaal gelijkwaardige verwachtingen niet altijd gegarandeerd. Bovendien moet ook onderwijsinspectie zich bij een **doorlichting** baseren op de doelen van een curriculumdossier. Om gedegen externe kwaliteitsbewaking te kunnen garanderen zijn dan ook doelen nodig die voldoende duidelijkheid bieden over wat minimaal wordt verwacht.

AHOVOKS gaf in de nota bij de eerste adviesronde aan: *'AHOVOKS merkte bij het doornemen van de curriculumdossiers een verschil op in **systematiek** tussen de curriculumdossiers van de **tweede graad** enerzijds en die van de **derde graad/OK2** **duaal** anderzijds. Kennis die expliciet overgenomen wordt uit de beroepskwalificaties wordt in de curriculumdossiers voor de tweede graad gekoppeld aan specifieke beroepsgerichte doelen, terwijl deze in de curriculumdossiers voor de derde graad als een globale, aanvullende lijst wordt weergegeven. De systematiek die gehanteerd wordt voor de tweede graad is duidelijker.'* We stellen vast dat de curriculumdossiers die nu voorliggen op vlak van systematiek meer uniformiteit vertonen, maar dat geen rekening gehouden werd met de vaststelling van AHOVOKS dat de systematiek van de tweede graad duidelijker was dan de systematiek van de derde graad. De systematiek van de derde graad is overgenomen voor de tweede graad, waardoor ook in de curriculumdossiers van de tweede graad de kennis nu opgenomen is in een globale, aanvullende lijst. AHOVOKS wijst er op dat dit bovendien niet consistent is met de systematiek die momenteel gehanteerd wordt bij de herwerking van de (specifieke) eindtermen voor de tweede en derde graad: kennis die expliciet/als afbakening geformuleerd wordt, wordt opgenomen bij een concrete (specifieke) eindterm en niet in een globale, aanvullende lijst.

Het curriculumdossier is het instrument dat alle informatie en doelen van een structuuronderdeel samenbrengt. Op verschillende plaatsen in het curriculumdossier blijven de indieners gebruik maken van **linken of verwijzingen**. AHOVOKS wijst in haar individuele adviezen per curriculumdossier opnieuw hierop voor wat de eindtermen, eindtermen basisgeletterdheid, uitbreidingsdoelen Nederlands, specifieke eindtermen en de studiebekrachtiging betreft. Daarnaast werkt ook de **concordantietabel**, die verplicht opgenomen moet worden, met verwijzingen op basis van nummers van de competenties van de beroepskwalificatie(s) en van de sleutelcompetenties. Het is een gemiste kans dat de **gebruiker** door de verschillende linkjes en verwijzingen toch nog zelf **informatie van verschillende documenten moet samenbrengen**.

3. Vaststellingen op vlak van algemene (vorm)vereisten niet conform de regelgeving

Onderstaand wordt een oplisting gegeven van algemene (vorm)vereisten m.b.t. de verplichte rubrieken en beoordelingscriterium 1, die niet conform de regelgeving werden opgenomen in de curriculumdossiers.

- Voor **gelijknamige structuuronderdelen** die gekoppeld zijn aan meerdere domeinen in de matrix werd slechts één curriculumdossier ingediend. Dit zijn echter afzonderlijke structuuronderdelen met o.a. andere toelatingsvoorwaarden. De codex SO, artikel 147/1, §2 schrijft voor dat een **apart curriculumdossier per structuuronderdeel** moet worden gemaakt.
- In de rubriek '**logische doorstroommogelijkheden**' moet verduidelijkt worden dat leerlingen van de **OK2** **duaal logischerwijs kunnen doorstromen naar de duale opleiding van de OK3**.
- Bij de samenstelling van de curriculumdossiers dubbele en arbeidsmarktfinaliteit wordt verwezen naar de algemene vorming, desgevallend de specifieke eindtermen en de doelen van het curriculumdossier die leiden naar de beroepskwalificatie(s). **De samenstelling zoals opgenomen in de regelgeving** betreft de algemene vorming, desgevallend de specifieke eindtermen en de beroepskwalificatie(s).
- In de curriculumdossiers voor de tweede en derde graad wordt in de rubriek '**studiebekrachtiging**' algemeen verwezen naar de regelgeving waarin de studiebekrachtiging is opgenomen. Rekening houdend met de doelstelling van het curriculumdossier wordt hier echter **een concrete oplisting** van de studiebekrachtiging verwacht, inclusief bewijs/bewijzen van beroepskwalificatie(s) en/of deelkwalificatie(s) en geen loutere verwijzing naar de regelgeving.

- Wat de **eindtermen, specifieke eindtermen, de eindtermen basisgeletterdheid en de uitbreidingsdoelen Nederlands** betreft, is in alle curriculumdossiers een link opgenomen naar de pagina van de website 'www.onderwijsdoelen.be' met onderwijsdoelen 1ste, 2de of 3de graad, in plaats van een **oplijsting** van de van toepassing zijnde eindtermen, specifieke eindtermen, eindtermen basisgeletterdheid en/of uitbreidingsdoelen Nederlands. Dit werd ook voorafgaand aan de indiening van de curriculumdossiers aan de indieners meegegeven als antwoord op een vraag die ze hieromtrent aan kabinet en administratie hadden gesteld.
- Wat de (specifieke) eindtermen en uitbreidingsdoelen Nederlands betreft, ontbreekt voor die structuuronderdelen waarvoor **vervangende (specifieke) eindtermen of uitbreidingsdoelen Nederlands** bestaan een **bijlage** bij het curriculumdossier waarin de vervangende (specifieke) eindtermen of uitbreidingsdoelen Nederlands worden opgelijst. Er wordt voor de vervangende (specifieke) eindtermen en uitbreidingsdoelen Nederlands verwezen naar de website onderwijsdoelen, hoewel de vervangende (specifieke) eindtermen en uitbreidingsdoelen Nederlands er niet opgenomen zijn.
- De curriculumdossiers van de derde graad met **duale structuuronderdelen** vermelden algemeen de **afwijking ten opzichte van de reguliere eindtermen** in geval de aanbieder een CDO of Syntra is. De eindtermen binnen de sleutelcompetentie "competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en op vlak van lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid" die wegvallen, worden echter niet specifiek benoemd wat tot onduidelijkheid kan leiden. Het betreft de eindtermen 1.9 t.e.m. 1.12.
- Over de curriculumdossiers heen, maar soms ook binnen een curriculumdossier wordt de gehanteerde **terminologie/formuleringen** niet altijd **consistent/correct** gehanteerd. In de rubriek '**samenstelling en omschrijving**' van het structuuronderdeel wordt er voor de 2e en 3e graad dubbele finaliteit bij de omschrijving aangegeven: '*de specifieke vorming bestaat uit (...) de doelen die leiden naar de beroepskwalificatie*'. In de curriculumdossiers arbeidsmarktfinaliteit (2egraad, 3e graad en OK2 duaal) staat '*de leerlingen (...) realiseren de doelen die leiden naar de beroepskwalificatie*'. Het verschil in terminologie lijkt aan te geven dat in de dubbele finaliteit de leerlingen de doelen van de beroepskwalificatie(s) niet moeten realiseren, wat niet correct is. In de eerder ingediende curriculumdossiers voor de 2de graad werd de correcte terminologie gehanteerd ('voorbereiden op het realiseren van de doelen afgeleid van de beroepskwalificatie'). Het is voor AHOVOKS onduidelijk waarom deze aanpassingen in de 2de graad werden doorgevoerd.

4. Vaststellingen op vlak van de doelen

1. Vaststellingen m.b.t. de doelen van de basisopties

In de curriculumdossiers voor de eerste graad formuleren de indieners bij de doelen van de basisopties telkens een inleidende tekst. In die inleidende tekst wordt beknopt de doelstelling van de basisoptie verduidelijkt (verkenning, theoretische verkenning, uitdieping, verbreding, inoefening,...), de link naar mogelijke pakketten/contexten gelegd en geduid welke sleutelcompetenties van de basisvorming inhoudelijk aansluiten bij de basisoptie. Deze inleidende teksten vormen een meerwaarde maar het **statuut** ervan wordt **nergens geduid**. Het **louter inoefenen** van competenties uit de basisvorming is bovendien **geen doelstelling van de basisopties**.

In de curriculumdossiers voor de eerste graad wordt de operationalisering van de criteria verduidelijkt die de indieners als basis hebben gehanteerd voor de formulering van de doelen van de basisopties.

Wat **coherentie** betreft, geven de indieners aan dat de doelen van de basisoptie verder bouwen op de sleutelcompetenties/eindtermen van de basisvorming, maar zorgen voor een bijkomende verruiming of verdieping. Daarbij wordt per doel van de basisoptie verwezen naar de verwante sleutelcompetentie/eindterm(en). Deze verwijzing vindt AHOVOKS een meerwaarde in functie van het zichtbaar maken van de samenhang in het curriculum. Niettegenstaande dat **blijkt vaak onvoldoende uit de doelen van de basisopties wat precies die verruiming of verdieping inhoudt** omdat de formulering van verschillende doelen van de basisopties zeer generiek is of (quasi) samenvalt met de eindtermen. AHOVOKS begrijpt dat de formulering van de doelen van de basisopties een brede oriëntatie moet kunnen toelaten, maar door het ontbreken van enige duiding, concretisering of afbakening is het onderscheid ten opzichte van de basisvorming vaak niet duidelijk noch gegarandeerd. Dit geeft ook problemen op vlak van **evalueerbaarheid** aangezien **de minimale verwachtingen onvoldoende duidelijk** zijn. AHOVOKS begrijpt de omschrijving van het begrip 'evalueerbaarheid' door de indieners dan ook niet helemaal. Ruimte laten voor contextuele invulling of oriëntatie op diverse studierichtingen kan ook met doelen die de minimale verwachtingen helder maken.

Tot slot merkt AHOVOKS wat de **coherentie** betreft nog op dat tussen de doelen van de basisopties **verschillen merkbaar** zijn wat de **invulling en formulering** betreft. Voor sommige basisopties zijn de doelen globaal genomen concreter geformuleerd dan voor andere. Wat de invulling betreft worden bijvoorbeeld algemeen oriënterende competenties zoals 'reflecteren over eigen competenties in relatie tot het domein/de context' bij een aantal basiscompetenties wel opgenomen (in 1 of meerdere doelen), bij andere niet. De ratio achter dergelijke keuzes en verschillen is niet duidelijk.

2. Vaststellingen m.b.t. de beroepsgerichte doelen die leiden tot één of meerdere beroepskwalificaties

De regelgeving schrijft voor dat het curriculumdossier doelen bevat die leiden naar een of meerdere beroepskwalificaties. De doelen van de beroepskwalificatie mogen onderwijskundig hertaald worden. AHOVOKS is van oordeel dat de hertaling van de beroepsgerichte doelen in het curriculumdossier echter zodanig is uitgewerkt dat essentiële inhoud van beroepskwalificatie(s) niet altijd wordt gerespecteerd/gegarandeerd. In de doelen van de curriculumdossiers komen inhouden van de beroepskwalificatie onvoldoende aan bod of zijn inhouden van de beroepskwalificatie onvoldoende herkenbaar opgenomen. De wijze van formuleren van competenties in de curriculumdossiers biedt **onvoldoende afbakening en houvast om een éénduidige lezing ervan te garanderen**. Wat minimaal van de leerling wordt verwacht is hierdoor onvoldoende duidelijk wat maakt dat in de praktijk verschillende invullingen kunnen ontstaan rond dat minimum.

- Doorheen alle curriculumdossiers van de dubbele finaliteit en de arbeidsmarktfinaliteit is ervoor gekozen **4 generieke doelen** op te nemen die in alle curriculumdossiers op eenzelfde manier werden geformuleerd. Het gaat om: 'werken in teamverband', 'kwaliteitsbewust handelen', 'economisch en duurzaam handelen' en 'veilig, ergonomisch en hygiënisch handelen'. Deze competenties krijgen in de beroepskwalificaties steeds een contextspecifieke invulling. De competenties worden geconcretiseerd in de competentie zelf en/of in de bijhorende kennis en vaardigheden. Deze doelen zijn binnen de beroepskwalificatie een essentieel/fundamenteel onderdeel binnen het geheel van de beroepsspecifieke doelen. Door een **generalisatie van deze competenties** in de curriculumdossiers is een **noodzakelijke beroepsspecifieke invulling niet meer zichtbaar** en kan deze bijgevolg **ook niet gegarandeerd worden**. Dit biedt bijkomend onvoldoende duidelijkheid voor de invulling van de werkplekcomponent binnen duaal leren.

- De kennis, vaardigheden en attitudes waarop beroepsgerichte doelen zijn gebaseerd, worden niet of onvoldoende geconcretiseerd om een eenduidige lezing van beroepsgerichte doelen mogelijk te maken. Hoewel wordt aangegeven dat enkel die kenniselementen worden opgenomen die noodzakelijk zijn en niet gevat worden door de formulering van de beroepsgerichte doelen, is het voor AHOVOKS **niet duidelijk welke concrete systematiek werd gehanteerd om de kenniselementen uit de beroepskwalificatie te integreren in de beroepsgerichte doelen, afzonderlijk op te nemen of te schrappen**. Door het vaak niet in rekening brengen van de noodzakelijke context van de beroepsgerichte doelen (o.a. het onvoldoende expliciteren van essentiële kennis, het zonder meer koppelen van beroepsgerichte doelen aan (specifieke) eindtermen) oordeelt AHOVOKS dat **generalisaties van beroepsgerichte competenties in de curriculumdossiers leiden naar onduidelijkheid over de inhoud en reikwijdte van de betreffende beroepsgerichte doelen. Ook het niveau van de aan het structuuronderdeel gekoppelde beroepskwalificatie(s) wordt op deze manier soms onvoldoende gerespecteerd**. Het generiek neerschrijven van de beroepsgerichte doelen heeft daarnaast als effect dat (quasi) identieke beroepsgerichte doelen worden opgenomen in curriculumdossiers van verschillende structuuronderdelen, terwijl er andere beroepskwalificaties (en dus ook competenties) aan deze structuuronderdelen gekoppeld zijn.
- In de curriculumdossiers wordt de systematiek gehanteerd om competenties, die in de beroepskwalificatie zijn toegespitst op verschillende contexten samen te brengen in één algemeen beschreven beroepsgericht doel. In de begeleidende nota van de curriculumdossiers wordt aangegeven dat een clustering kan doorgevoerd worden als dat een meerwaarde oplevert. AHOVOKS heeft begrip voor het duurzaam formuleren van beroepsgerichte doelen, maar is van oordeel dat een **doorgedreven clustering van competenties uit de beroepskwalificatie in de curriculumdossiers ervoor zorgt dat de noodzakelijke contexten niet zichtbaar zijn en dat er geen garantie is dat deze essentiële inhoud aan bod zullen komen**.
- In meerdere curriculumdossiers werden een aantal competenties van de beroepskwalificatie niet overgenomen in de beroepsgerichte doelen van het curriculumdossier. Hoewel de indieners de criteria aangegeven die hieraan ten grondslag kunnen liggen, leidt AHOVOKS af dat **inhouden hoofdzakelijk zijn geschapt als de indieners hebben geoordeeld dat deze niet haalbaar zijn binnen een onderwijscontext**. Deze keuze is echter **niet altijd compatibel met de mogelijkheid om het structuuronderdeel binnen duaal leren aan te bieden**, of de mogelijkheid om samenwerking aan te gaan met het bedrijfsleven. Er werden ditmaal akkoorden van sectoren toegevoegd aan heringediende curriculumdossiers. Het gaat daarbij om een beperkt aantal sectoren. Voor sommige curriculumdossiers is er geen akkoord toegevoegd van alle betrokken sectoren die als hoofdindieners de beroepskwalificatie(s) inhoudelijk hebben vormgegeven. Meer concreet, van de 149 curriculumdossiers met beroepsgerichte competenties (OK2 duaal, 3de graad dubbele en arbeidsmarktfinaliteit) zijn er 20 waarvoor een **akkoord** is toegevoegd van **alle betrokken sectoren**.

3. Vaststellingen m.b.t. de duale leerweg

- AHOVOKS merkt op dat er in de curriculumdossiers **een verschil bestaat in inhoud tussen de lineaire en modulaire organisatie van de duale leerweg**. De competenties van modulaire organisatie (rubriek 'Clustering van beroepsgerichte competenties') stemmen niet in elk curriculumdossier overeen met de competenties van de lineaire organisatie (rubriek 'Specifieke vorming (doelen die leiden tot een of meer erkende beroepskwalificaties)'). We zien o.a. dat in sommige curriculumdossiers competenties ontbreken in de modulaire organisatie t.o.v. de lineaire organisatie. Daarenboven wordt de opgenomen

kennis van de lineaire organisatie in geen enkel curriculumdossier hernomen binnen de modulaire organisatie.

- In curriculumdossiers waarbinnen **verschillende contexten, specialiteiten ...** van toepassing zijn (bij opname van meerdere beroeps- of deelkwalificaties), **worden deze binnen de werkplekcomponent nergens gespecificeerd, hoewel de regelgeving dit voorschrijft.** De werkplekcomponent moet zodanig worden gespecificeerd dat ook de contexten worden vermeld waarop de werkplekcomponent van toepassing is, zoals afgesproken in de sectorale partnerschappen. Deze contexten zijn binnen duaal leren van essentieel belang om al de competenties in hun volle toepassingsgebied te realiseren. Dit biedt ook een cruciaal kader voor de praktische organisatie van duaal leren (o.a. het erkennen van de werkplekken).
- In de curriculumdossiers wordt **de invulling van het aanloopstructuuronderdeel nergens gespecificeerd.** Voor de volledigheid wil AHOVOKS erop wijzen dat door de Vlaamse Regering op 2 september 2022 werd beslist, net als andere bepalingen waar in de curriculumdossiers al rekening mee werd gehouden (bv. nieuwe inhoudelijke samenstelling van de OK2 matroos zeevisserij duaal leren), dat de beroepsgerichte competenties als invulling van het aanloopstructuuronderdeel moeten opgenomen worden in het curriculumdossier. Ook voor structuuronderdelen zonder aanloop is het nodig, voor de volledigheid en de duidelijkheid, dit te vermelden. Dit geldt eveneens voor trajecten waar er geen flexibele instap is.
- In sommige curriculumdossiers is een brede aanloop opgenomen bij de rubriek 'Aanloopstructuuronderdeel'. Gezien de brede aanloop nog niet in regelgeving verankerd is, heeft AHOVOKS dit niet meegenomen binnen dit advies.